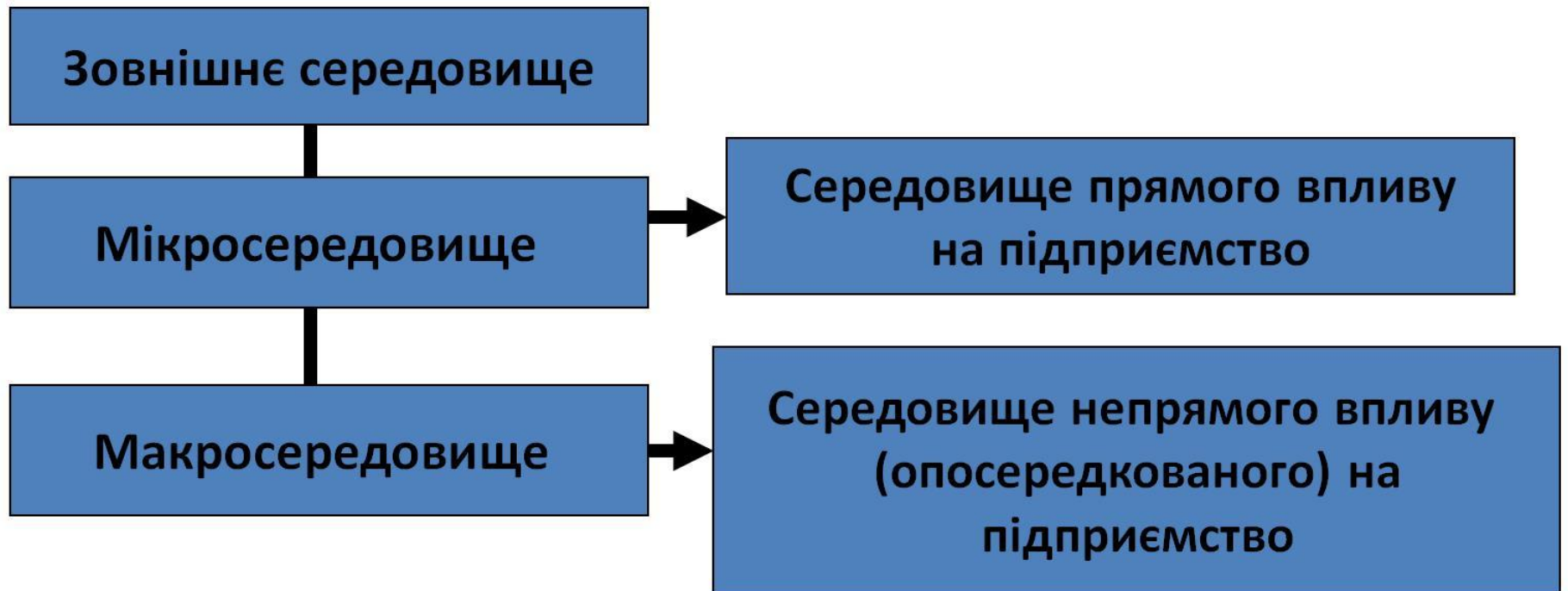

1.3. Зовнішнє середовище функціонування підприємства

Зовнішнє середовище – це сукупність господарських суб'єктів; економічних, суспільних і природних умов; національних і міжнародних інституціональних структур; інших зовнішніх умов та чинників, що діють у глобальному оточенні

взаємозв'язок – рівень сили, з яким зміна одного фактора впливає на інші фактори зовнішнього середовища

складність – число факторів, на яке виробнича система повинна реагувати з метою свого виживання.

Основні характеристики зовнішнього середовища

невизначеність залежить від якості інформації, якою володіє підприємство з приводу конкретного фактора зовнішнього середовища

рухливість – це швидкість, з якою відбуваються зміни в оточенні організації

1.4. Державне регулювання діяльності підприємств

Напрями державного регулювання

**Податкове
регулювання**

Визначення переліку податків та інших обов'язкових платежів, розмірів та порядку їх сплати.

**Грошово - кредитне
регулювання**

Регулювання грошової емісії, рівня позичкового банківського відсотку, надання позик, випуск цінних паперів, вплив на грошові потоки та накопичення суб'єктів господарювання

Соціальний захист

Пенсійне забезпечення, допомога інвалідам, дітям, страхування життя та здоров'я

**Цінове
регулювання**

Встановлення державного граничного рівня цін або рівня прибутковості. За потребою компенсація збитків

**Захист навколишнього
середовища**

**Заходи щодо захисту природи у вигляді
штрафів і санкцій по забрудненню,
проведення природо захисних заходів.**

**Бюджетне
регулювання**

**Встановлення податкових платежів та
відрахувань до бюджету, фінансування
програм, спрямованих на підтримку
соціально - значущих підприємств,
державне замовлення на виробництво
соціально – значущих видів продукції**

**Регулювання умов
та оплати праці**

**Розроблення державного законодавства
щодо праці та зайнятості. Встановлення
мінімальної заробітної плати, виплат
по безробіттю**

Вплив держави на економіку підприємства

Пряме державне регулювання діяльності

Державна реєстрація створення підприємства

Державний контроль за розміщенням та будівництвом

Зобов'язаність дотримання трудового та соціального законодавства

Антимонопольний контроль

Непряме(економічне) регулювання діяльності

Розміщення державного замовлення з гарантованим матеріально - технічним забезпеченням

Державне регулювання розмірів фонду споживання

Введення системи прогресивного оподаткування трудових доходів.

Диференціація умов оподаткування за окремими видами діяльності

**Зобов'язаність дотримання
державного порядку
бухгалтерського обліку
та звітності**

**Контроль за екологічною
безпекою підприємства**

**Контроль за цінами та
порядком ціноутворення**

**Регулювання експортно –
імпортних та бартерних
операцій**

**Стимулювання інвестиційної
та науково – дослідницької
діяльності**

**Стимулювання розвитку
малих підприємств**

Економічне обґрунтування
виробничої програми
підприємства

План

- **2.1. Виробнича програма підприємства та її показники**
- **2.2 Обґрунтування виробничої програми**

2.1. Виробнича програма підприємства та її показники

Виробнича програма підприємства (план виробництва та реалізації продукції) — це система планових завдань з виробництва і доставки продукції споживачам у розгорнутій номенклатурі, асортименті, відповідної якості та у встановлені строки згідно договорів поставок

Номенклатура — це перелік назв окремих видів продукції, а *асортимент* — це різновид виробів в межах даної номенклатури

Виробнича програма підприємства

```
graph TD; A[Виробнича програма підприємства] --> B[- Планом виробництва та реалізації продукції]; A --> C[- Обсяг випуску продукції]; B --> B1[- Основним та вихідним розділом плану господарсько – фінансової діяльності підприємства]; C --> C1[- номенклатуру]; C --> C2[- асортимент]; C --> C3[- якість]; C --> C4[- строки]; C --> C5[- вартість];
```

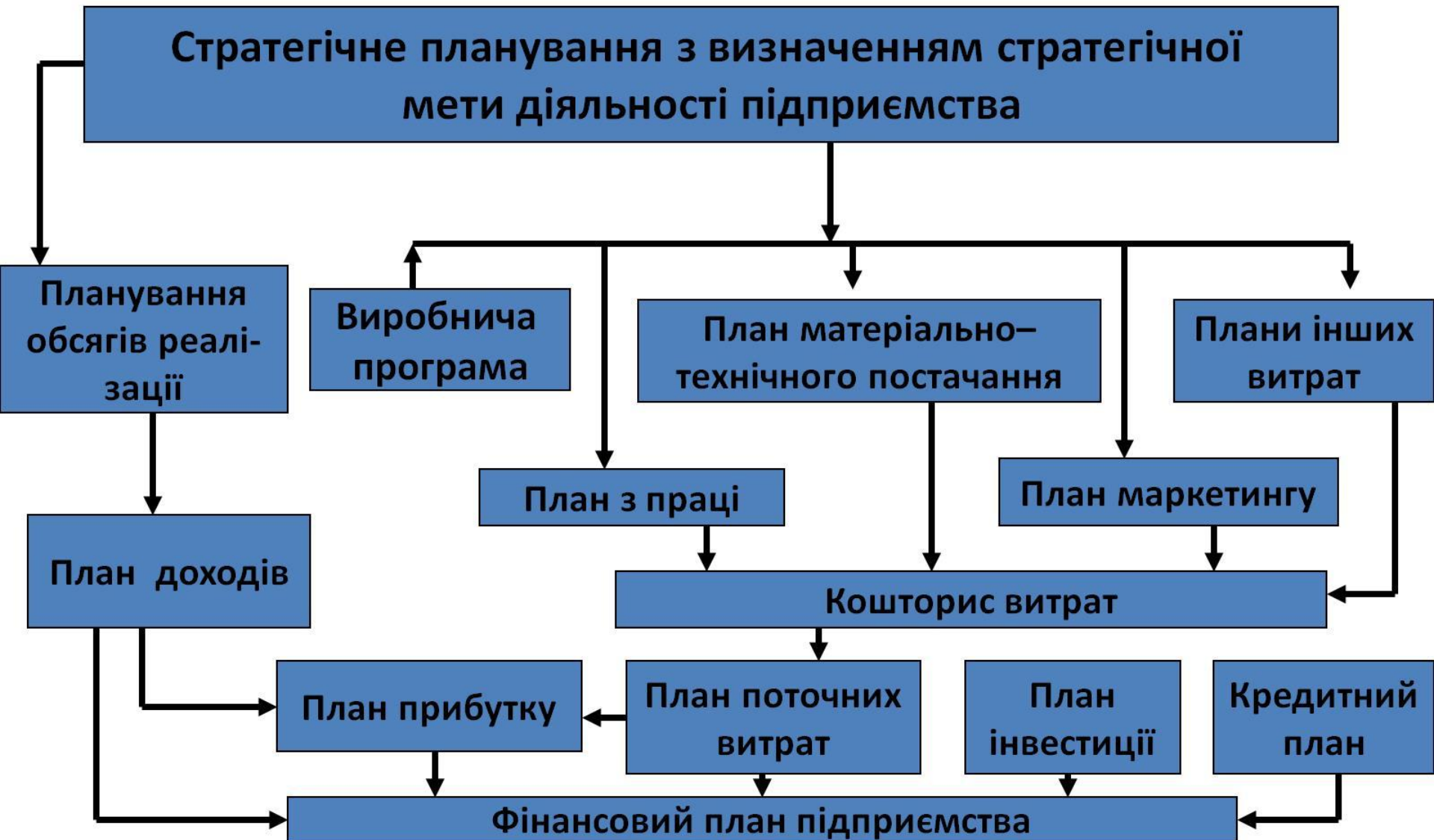
- Планом виробництва та реалізації продукції

- Основним та вихідним розділом плану господарсько – фінансової діяльності підприємства

- Обсяг випуску продукції

- номенклатуру
- асортимент
- якість
- строки
- вартість

Місце виробничої програми у системі планів господарсько-фінансового розвитку підприємства

**Підвищення якості, надійності,
поліпшення дизайну виробу з
урахуванням попиту, а також
дій конкурентів**

**Формування
номенклатури та
асортименту
виробів відповід-
но до стадії їх
життєвого циклу**

**Задачі
розроблення
виробничої
програми**

**Найбільш повне ви-
користання виробни-
чих потужностей та
ресурсного потенціа-
лу підприємства**

**Забезпечення високих і стійких
темтів зростання випуску продукції
як у вартісний, так і натуральних
показниках**

Показники виробничої програми

Кількісні

вартісні, натуральні, умовно - натуральні трудові

Якісні

сортність, марка, вміст корисного компонента, частка продукції, що відповідає світовим стандартам, частка експортної продукції

Натуральні показники

характеризують виробничу спеціалізацію підприємства та частку на ринку того чи іншого продукту

Трудові показники

використовуються у внутрішньовиробничому плануванні для оцінки трудомісткості одиниці продукції та виробничої програми

Вартісні показники

необхідні для узагальненої оцінки обсягів діяльності підприємства, яке виробляє широкий асортимент продукції, для співставлення витрат з отриманим прибутком, оцінки ефективності діяльності підприємства.

Універсальними показниками в системі оцінки обсягів виробництва та реалізації продукції є вартісні, до яких відносять:

- товарна продукція, - умовно-чиста
- валова продукція, - нормативно чиста
- реалізована, - валовий оборот
- чиста, - внутрішньозаводський оборот

Товарна продукція – характеризує обсяг готової продукції, напівфабрикатів, призначених для реалізації на сторону (іншим підприємствам), а також робіт і послуг промислового характеру, що виконані для інших підприємств.

$$T_p = GP + PF + Pp + Ob,$$

де GP – готова продукція;

PF – напівфабрикати, що реалізуються на сторону (іншим підприємствам);

Pp – робота промислового характеру, що виконується для інших підприємств, своїх підрозділів;

Ob – вартість обробки продукції з давальницької сировини

ТОВАРНА ПРОДУКЦІЯ

Готова продукція

Тара, виготовлена для пакування готової продукції

Напівбафрикати, що реалізуються на сторону

Вартість капітального та поточного рахунку

Вартість роботи промислового характеру стороннім організаціям

Вартість переробки давальницької сировини

Валова продукція характеризує загальний обсяг виробництва, тобто обсяг виготовленої продукції, робіт, послуг, виконаних на підприємстві за певний(плановий) період у незмінних (порівнянних) цінах

$ВП = ТП + (НПп - НПк)$,
де НПп, НПк – вартість залишків незавершеного виробництва відповідно на початок і кінець планового періоду, грн.

Валовий оборот характеризує загальний обсяг продукції, робіт, що виготовлені на підприємстві всіма його підрозділами, незалежно від призначення(для власних цілей чи для реалізації на сторону)за певний (плановий) період

$ВО = ВП + ВЗО$,
де ВЗО- внутрішній заводський оборот

Чиста продукція підприємства характеризує додаткову(нову) вартість, що створена на даному підприємстві за певний(плановий) період

$$\text{ЧП} = \text{ТП} - \text{МВ} - \text{А},$$

де МВ- матеріальні витрати;

А – нарахована амортизація від вартості основних фондів на їх ремонт і повне відновлення

Нормативно-чиста продукція характеризує частину ціни виробу (робіт, послуг), яка включає основну й додаткову заробітну платню персоналу з відрахуваннями на соціальні заходи та нормативний прибуток

$$\text{НЧП} = \sum_{i=1}^m N_i \times \text{Нчп}_i, \quad \text{Нчп} = З + \text{П}_н, \quad \text{П}_н = \text{С}_д \times \frac{P_n}{100},$$

$$З = З_{\text{ор}} + З_{\text{інш}}, \quad З_{\text{інш}} = З_{\text{ор}} \times K_з, \quad K_з = \frac{З' - З'_{\text{ор}}}{З'_{\text{ор}}},$$

де N_i — обсяг випуску i -го виду продукції або послуг промислового характеру, нат. од.; Нчп_i — норматив чистої продукції i -го виду, грн; m — кількість різних видів продукції (послуг), що виготовляються на підприємстві, од.; $З$ — заробітна платня у розрахунку на одиницю продукції, грн; $\text{П}_н$ — нормативний прибуток, грн; $\text{С}_д$ — собівартість одиниці продукції за вирахуванням прямих матеріальних витрат (додані витрати), грн; P_n — норматив прибутку від собівартості за вирахуванням прямих матеріальних витрат, %; $З_{\text{ор}}$ — заробітна платня основних робітників, грн; $З_{\text{інш}}$ — заробітна платня інших працюючих, грн; $K_з$ — коефіцієнт розподілу заробітної платні; $З'$ — заробітна платня промислово-виробничого персоналу підприємства за рік, грн; $З'_{\text{ор}}$ — заробітна платня основних робітників підприємства за рік, грн

Реалізована продукція — це товарна продукція, яку фактично відвантажено й оплачено споживачем продукції підприємства за певний (плановий) період

$$\text{РП} = \text{ТП} + (\Gamma_{\text{п}} - \Gamma_{\text{к}}) + (\text{О}_{\text{п}} - \text{О}_{\text{к}}), \text{ грн. },$$

де $\Gamma_{\text{п}}$, $\Gamma_{\text{к}}$ — залишки готової нереалізованої продукції відповідно на початок і кінець планового періоду, грн;
 $\text{О}_{\text{п}}$, $\text{О}_{\text{к}}$ — залишки продукції відвантаженої, за яку термін оплати не настав і продукції на відповідальному зберіганні у покупців відповідно на початок і кінець планового періоду, грн

Величина незавершеного виробництва

$$НП = N \times \frac{C \times Дц}{Д} \times \frac{Кнз}{C1}, \quad Кнз = M + 0.5C1, \quad \text{або}$$
$$Кнз = \frac{C_0 + 0.5C_n}{C_0 + C_n}$$

N – кількість виробів у натуральних одиницях; **З** – собівартість одного виробу, грн; **Дц** – тривалість циклу виготовлення одного виробу, робочих днів; **Д** – кількість робочих днів в році; **М** – сума матеріальних витрат на виробництво одного виробу, грн; **С1** – собівартість одиниці виробу без матеріальних витрат, грн; **С₀** – одноразові витрати спочатку циклу виготовлення продукції, грн; **С_п** – поточні витрати на виготовлення продукції, грн

Відносні показники виробничої програми

1. Коефіцієнт товарності (К_т), який характеризує долю продукції, готової до реалізації, в загальному обсязі виробленої продукції. Опосередковано цей коефіцієнт дозволяє оцінити тривалість виробничого циклу, рівень ефективності його організації. Збільшення коефіцієнту товарності свідчить про скорочення частку незавершеного виробництва в загальній структурі валової продукції.

$$K_t = TP / VP$$

2. Коефіцієнт внутрішньовиробничого комбінування (К_к) характеризує кількість стадій виробничого процесу; визначається відношенням обсягу внутрішнього заводського обороту до обсягів валової продукції.

$$K_k = BZO / VP$$

2.2 Обґрунтування виробничої програми

$$ВП(ТП)=ОФХФО,$$

де ОФ – середньорічна вартість основних виробничих фондів, грн;

Фо – фондівіддача, грн

$$ВП(ТП)=РХПТ,грн$$

де Р – чисельність працюючих на підприємстві, люд.; ПТ – продуктивність праці, що може бути виражена показником виробітку, грн/люд.

$$ВП=ПМХКвик,грн$$

де ПМ – проектна потужність підприємства, грн; Квик – коефіцієнт використання проектної потужності